

HISTORIA

M. Multi antiqui Patres usum Imaginum Dei expedire negarunt. Hinc S. Augustinus lib. de fide & symbolo cap. 7. ait, *nefas esse Christiano simulacrum Deo collocare in templo.* Alii tamen Sancti Patres, & omnes modo Theologi existimant, Deum depingi posse, quia jam frequens, & ab antiquissimo tempore receptissimum in Ecclesia ubique viger usus pingendi tres Sanctissimae Trinitatis personas, *Patrem* videlicet sub effigie senis; *Filium* sub specie hominis, cuius naturam in Incarnatione assumpsit; & *Spiritum Sanctum* sub figura Columbae, in qua dum baptizareretur Christus Dominus, sese oculis hominum objecit. Quam consuetudinem Sanctissima Triadis depingendi personas consecravit Concilium Tridentinum sess. 25. cum in suo decreto supponat, Deum depingi solere. Quantum attinet ad Angelos, dubium non est, quin possint depingi, non quod sint corporei, ut perperam visum est quibusdam vetustis Scriptoribus, sed quia sese sub figura humana, teste Scriptura Sacra, identidem conspiciendos exhibuerunt. Ita definitum est in septima Synodo generali, immo testatur S. Gregorius Nazianzenus Oratione vicefima tertia, iam usitatum fuisse quarto Ecclesiae saeculo morem pingendi Angelos cum forma corporea sub candidis vestibus.

D. Legebam nuperime in quadam libro gallice edito, nonnullas Ecclesias, praesertim Gallicanarum, diu multumque restitisse definitioni de cultu Sanctorum Imaginum facta in septima Synodo generali. Id an verum sit, & quo pacto accidit, rogo te, ut paucis exponere non graveris?

M. Cultum aliquem, seu venerationem Sanctis Imaginibus exhiberi posse nunquam negarunt Galliarum Praesules, sed tantum admittere renuerunt disciplinam, seu modum illius Imaginum cultus, quem sanxerat septima Synodus generalis, seu Nicæna secunda, tot signis exterioribus insignitum, puta deosculationibus, thymiamatibus, incensis, luminaribus coram accensis, adgenulationibus, capitisi inflexionibus, &c. Hac enim Imaginum cultus disciplina, seu iste Imagines colendi modus Gallis inusitatus plane, & inauditus erat, solique Deo ritus hi exterrit honorari apud eos tum temporis impendi solebant. Cum igitur Galliarum Antistites pertimescerent, ne cultus interior Deo exhibitus promiscue cum cultu interiori Imaginibus delato confunderetur, & ne hæc Imaginibus exhibita honorificatoria signa imperitis saltet & rudibus errandarent occasionem, huic modo colendi Imagines reclamarunt. At in ejusmodi altercatione quæstio minime versabatur de ipso Imaginum cultu, sed tantum de modo Imaginibus deferendii cultum, qui ad meram disciplinam pertinet. Quocirca, quantum ad ipsum fidei dogma de cultu Imaginum, Episcopi Gallicani cum Græcis non pugnabant, sed dumtaxat cultum superstitionis & in disciplina solum, seu in modo colendi Imagines a Græcis dissentiebant. Verum, ut ut sit de hac altercatione, quam occasione cultus Imaginum octavo & nono Ecclesia saeculis Galliarum Episcopi cum Græcis habuerunt, de qua in se-

quenti Colloquio plura, auxiliante Deo, diceamus, certissimum est, finem huic controversiæ tandem impositum fuisse, totumque Orbem Christianum definitioni septimæ Synodi generalis subscripsisse, & diu quidem antequam impiam illam & laudabilem de cultu Imaginum proximam insurgentem redi vivi Iconomachi, Calvinistæ scilicet & Lutherani, quorum impietatem merito confixit Synodus Tridentina sessione vigesima quinta his verbis: *Imagines porro Christi, Deiparae Virginis, & aliorum Sanctorum in Tempis presertim habendas & retinendas, eisque debitum honorem & venerationem impertiendam: non quod credatur inesse aliqua in iis divinitas, vel virius propter quam sunt colenda, vel quod ab iis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in Imaginibus sit figenda, velut olim fiebat a gentibus, que in Idolis spem suam collocabant; sed quoniam bonos, qui eis exhibetur, referunt ad prototypa que illæ representant, ita ut per Imagines, quas oscularum, & coram quibus caput aperimus, procumbimus, Christum adoramus, & Santos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur: id quod Conciliorum, presertim vero secunde Nicænae decretis contra Imaginum oppugnatores est sancitum.* Illud vero diligenter docent Episcopi, per Historias Mysteriorum nostræ Redempcionis, picturis, vel aliis similitudinibus expressas erudiri & confirmari populum in articulis fidei commemorandis & assidue recolendis; cum vero ex omnibus sacris Imaginibus magnum fructum percipi, non solum quia admonetur populus beneficiorum & munorum, que a Christo sibi collata sunt, sed etiam quia Dei per Santos miracula & salutaria exempla, oculis fidelium subjiciuntur, ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumque imitationem vitam, moresque suos componant, excitantque ad adorandum & ad diligendum Deum & pietatem colendam. Si quis autem bis decretis contraria docuerit, Anathema sit. In has autem sanctas & salutares observationes si qui abusus irreverxint, eos proscripti aboleri Sancta Synodus vehementer cupit, ita ut nullæ falsi dogmatis imagines & ruidibus pericolosi erroris occasionem prebeat, statuantur. Hoc, longiusculum licet, Sacrofanciæ Synodi Tridentinae Decretum hic consulto descripsi, quia in eo tota continetur Ecclesia super Sanctarum Imaginum cultu, doctrina, & omnes damnantur abusus, qui in eum quoquo modo irreverere possunt (a).

(a) Quæ fuerit Ecclesiæ Gallicanæ mens in cultu lacrarum imaginum non ex alio melius, quam ex Auctore librorum Carolinorum eruere licet. Ille igitur lib. 3. Cap. 14. versandum sibi proponens argumentum a Græcis allatum, licere scilicet Imaginibus principum idem obsecrum, qui ad meram disciplinam pertinet. Quocirca, quantum ad ipsum fidei dogma de cultu Imaginum, Episcopi Gallicani cum Græcis non pugnabant, sed dumtaxat cultum superstitionis & in disciplina solum, seu in modo colendi Imagines a Græcis dissentiebant. Verum, ut ut sit de hac altercatione, quam occasione cultus Imaginum octavo & nono Ecclesia saeculis Galliarum Episcopi cum Græcis habuerunt, de qua in se-

edi-

ECCLESIASTICA.

„ edicunt, metu ne forte discrimen aliquod ruditibus paretur. Licere illud quidem agnoscunt, „ sed impendendum negant, ne indotis quibusque scandalum generetur, qui nibil aliud in his praeter id quod vident venerantur & adorant; quæ verba sunt ejusdem authoris cap. 16. Demum capite supremo ejusdem operis ultro admittitur adoratio religiosa erga imaginem crucis Christi, eo quod is cultus ab Ecclesia sanctus est; de imaginibus vero ait Scriptor: *Quid tale buic simile ab Ecclesia Catholicæ sanctum est?* Nonne cernis hic cultum ipsum erga Imagines mandari ab Ecclesia posse, sicut re ipsa erga Crucem sanctum fatentur? Mandet Ecclesia, & salva res est.

D. De Iconoclastarum hæresi multa paucis complexus es, ac lubentissime subscrivo Concilii Tridentini Decreto, quod ad stabiliendum Sanctorum Imaginum cultum, & ad præcavendos quoscumque abusus, qui vel ex plebis ignorantia, vel ex Pastorum incuria in eum irreverere possunt, sapientissime conditum est. Veniamus nunc ad alteram hæresim, quam octavo Ecclesiae saeculo a Felice Urgellitano Episcopo, & ab Elipando Toletano Antistite proculsum fuisse, me ante præmonisti.

M. Circa annum DCCLXXX. Elipandus, qui Toletana Ecclesia in Hispania prærerat, Felicem Episcopum Urgelle, quæ Civitas est in Pyrenæi Montis iugo sita, præceptorem quemdam suum confuluit, quo pacto Christum agnoscere Dei filium, naturalem an adoptivum? respondit Felix, Christum secundum naturam assumptam filium Dei esse non naturale, sed adoptivum, hoc est, Christum, qua parte homo est, filium Dei esse adoptione, non natura. Unde, licet unam personam in Christo confiteretur Felix, per consequentiam tamen quamdam credebat in Hæresim Nestorii, duas in Christo personas constituentes. Natura siquidem, & adoptione unius Patris filius unus esse non potest, nisi gemina persona admittatur, quod erat Nestorii delirium. Hic fuit palmaris error, quem docuit Felix, editisque libris acriter propugnavit, ut refert Jonas Aurelianensis Episcopus, idemque testantur Etherius, & Beatus lib. 1. adversus Elipandum. Hoc Felicis responsum ubi accepisset Elipandus, istud pestiferum dogma per Asturias, & Galliacum disseminavit, Felix vero Septimaniam eodem errore infecit, sed Gallis, ac Germanis eum afflare frustra conatus est, Carolo Magno Imperatore Antistites, & Viros Galliarum eruditos ad novam hæresim oppugnandam excitante, atque auctoritate sua Hæreticos comprimente, ut scribit jam citatus Jonas Aurelianensis initio lib. 1. de cultu Imaginum contra Claudium Taurinensem. Id ubi reficit Hadrianus hujus nominis primus Summus Pontifex, ad universos Hispaniarum Episcopos scripsit Epistolam, quæ est nonagesima septima Codicis Carolini, qua eos monet, ut Elipandi Nestorianam in Christum Dominum blasphemiam, convocato Episcoporum cœtu, quamprimum coercent. Non desstitit tamen Elipandus errorem, quem a Felice acceperat, publicare,

ferunt

HISTORIA

ferunt in eodem ipso suo errore mortuum. Meliorum sortem natus est *Elipandus*. *Toletanus* Episcopus, ille siquidem, quamvis diu veritati restiterit, & errori suo mordicus adhacerit, tandem *Alcuino*, eum, ut ad gremium Ecclesiae Catholicae rediret, sedulo adhortanti cessit, & pie mortuus est, ut testatur *Tamagus* in *Toletanorum Archiepiscoporum Catalogo*.

D. Esterne modo haereticus ille, qui, unicam in Christo Domino personam admittendo, diceret, eum esse filium Dei adoptivum, supponendo adoptionem cadere non in personam, sed dumtaxat in naturam humanam assumptam, ratione cuius Christo competit adoptio?

M. Nonnulli e Schola Theologi post *Durandum* lib. 3. sent. dist. 4. quæst. 1. docent, Christum ratione naturæ humanæ dici posse filium adoptivum. Verum, hæc sententia, pace illorum Theologorum dixerim, haereti *Felici*, & *Elipandi* haud parum patrocinare videtur, quia nempe nemini privato Theologo licitum est pro nutu & arbitrio novas vocibus significationes assignare, aliter nihil certum esset, nihil fixum in definitionibus Ecclesiæ, & aliunde in apertum discrimen vocaret fides Catholica, cum ex una parte certa omnibus tum Juris consultis, tum Theologis & fixa notio sit adoptionis, quæ sit assumptio personæ extraneæ; ex altera vero parte imminent cum periculo fidei affirmaretur, Christum, ut hominem, esse filium Dei adoptivum, ex quo palam sequeretur, non modo duos esse in Christo filios, sed & duas personas, reclamantibus ex adverso Scripturis, *Sancis Patribus*, & Conciliorum decretis. Quocirca, cum juxta nativam hujus vocis adoptionis significationem, non in naturam, sed in personam cadat adoptio, duplum personam in Christo admittere jure præsumeretur ille, qui eum diceret filium Dei adoptivum, tametsi profiteretur se id intelligere ratione naturæ humanæ, non ratione personæ. Præterquamquod falso supponunt hi Theologi, naturam humanam Christi esse Verbo divino extraneam, ac subinde Christo adoptionem ratione naturæ humanæ competere posse. Falso, inquam, id supponunt hi Theologi, natura siquidem humana in Christo respectu Verbi divini post factam semel unionem hypostaticam, quæ naturalis est, & substantiva, non potest dicit extranea, sed potius propria Verbo divino, utpote quam, ut suam & propriam possider Verbum, idque consentanea ad mentem SS. Patrum, qui adversus *Nestorium* dimicantes, ut ostenderent carnem, seu humanitatem non esse Verbo extraneam, & alienam, sed propriam, totis viribus allaborarunt. Apage ergo sententiam *Durandi*, & aliorum ei adhuculantium Theologorum, qui asserunt, Christum ratione naturæ humanæ esse filium adoptivum.

D. Suppetitne tibi aliquid aliud dicendum de Haeribus, quæ octavo saeculo Ecclesiam exagitant?

M. Ne quid intactum relinquam, breviter hic attempi errores *Adalberti* natione Galli, &

Clementis genere Scoti, qui anno circiter septuagesimo quadragesimo quarto turbas excitare, plebem Christianam ementitæ sanctimonias larva seducere, & S. Bonifacio Germania Apostolo negotium facessere cœperunt. Horum hypocrismus, fanaticismus, & deliria graphicè describit. idem S. Bonifacius in Epistola, quam scripsit ad *Zachariam* Summum Pontificem, quæ inter Bonifacianas est centesima tricesima quinta. *Adalbertus* fuit damnatus in Synodo Suectionensi habita anno DCCXLIV. *Rufus*, idem *Adalbertus*, & *Clemens* confixi sunt in Concilio secundo Germanico in Majoratu *Carolumanni* incerto loco celebrato anno DCCXLV. ut scribit *Orblonus* in Vita S. Bonifacii lib. 1. cap. 37. Postremo, ubi accipisset *Zacharias* Papa ea, quæ in Concilio Germanico contra duos illos Haereticos peracta fuerant, Synodus Romæ convocavit eodem anno DCCXLV. in quo in *Adalbertum*, & *Clementem* hanc tulit sententiam: *Adalbertus*, cuius nobis *Actus* & nefaria commenta relecta sunt, quia se *Apostolum* censuit nominare, & capillos atque unguis suas populis pro sanctuario exhibuit, seducens populum diversis erroribus; & quoniam, sub obtentu Angelorum, in suo auxilio Dæmones invocavit, ab omni officio Sacerdotali deponatur, agens pauperitatem pro commissis, & amplius populum minime seducat. Sin autem in his erroribus perseveraverit, & populum amplius seduxerit, sit ei Anathema, & aeterno Dei iudicio condemnetur, omnisque, qui ei consenserit, vel ejus fecutus fuerit doctrinam, aut adiunctus illi fuerit. Similiter autem & *Clemens*, qui per suam stultitiam Sanctorum Patrum scripta respuit, vel omnia Synodalia Acta parvi pendit, inferens etiam Christianis Judaismum, dum prædicat fratribus defuncti uxorem posse in matrimonio jungi, insuper & Dominum nostrum Jesum Christum descendenter ad Inferos, pios & impios simul inde abstraxisse; ab omni etiam Sacerdotali officio deponatur & Anathematis vinculo obligetur, atque, nisi resipuerit, aeterno Dei iudicio condemnetur, vel etiam omnes, qui ejus sacrilegis consenserint predicationibus. Ex hac sententia, quam *Zacharias* Papa in *Adalbertum*, & *Clementem* in Synodo Romana tulit, patescunt errores, quibus duo illi Heretici impliciti fuerunt, quoque rudi & imperitæ plebi instillare tentarunt. Sed de Haeribus, quæ saeculis Ecclesiæ septimo & octavo prodierunt, hic plura non addam, acturus in proximo Colloquio de Conciliis, in quibus vel eiusmodi haereses protritæ fuerunt, vel sancta est disciplina Ecclesiæ. Hoc erit igitur proximi nostri Colloqui argumentum, quod ad notitiam Historiæ Ecclesiastice omnino necessarium est.

COL.

ECCLESIASTICA.

COLLOQUIUM IV.

De Conciliis cum Generalibus, tum Nationalibus, quæ seculis septimo, & octavo sive ad proternadas Haereses, sive ad sancientam Ecclesiam Disciplinam variis in locis fuerunt celebra-

ta.

vum Pontificum cap. 2. tit. 9. Decreta istius Synodi Lateranensis S. Martinus I. publicavit per Epistolam Encyclicam ad omnes Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Abbates, Monachos, & ad universos fidèles directam. Hæc Monothelitarum Haeresis damnatio, & anathema Typo Constanti in Synodo Lateranensi dictum, iram hujus Imperatoris in Sanctum Pontificem Martinum I. vehementer accedit. Id enim ubi rescivisset *Conflans* Haereticus Imperator, furore percitus, ipsum a Constantiniana Basilica vi abductum in exilium ablegavit anno DCIII. non vero, ut ait *Baronius*, anno DCI. Eo in exilio rerum omnium penuria, morbis, inedia & ærumnis confectus ad Deum migravit Sanctissimus Pontifex, sicut latius expressum in Colloquio secundo in Historiam septimi Ecclesiæ saeculi. Verum, mortuo Imperatore *Constance*, filius eius *Constantinus* datus *Pogonatus*, optimus, & religiosissimus Princeps ad Solum Imperiale proiectus est, qui, secundum Deum, nihil antiquius habens, quam ut pacem Ecclesiæ procuraret, litteras ad Donum Romanum Pontificem direxit, eumque invitavit, ut convocaret Concilium generale, cui ipse, vel ab eo missi legati praesentent. Ast, exempto e rebus humanis *Dono* Pontifice Maximo, ad manus Agathonis eius successoris litteræ *Constantini* Imperatoris devenerunt, qui in tanto Ecclesiæ discrimine tam justæ petitioni lubentissime concessit, jussisque, ut ante celebrationem Concilii generalis, variis in Regionibus Syndi celebrarentur, in quibus Monothelitarum Haeresis profigata est, videlicet in Synodo Mediolanensi habita anno DCXXIX. in Synodo Anglicana eodem anno indicta, Præside *Theodoro Dorovernensi* Episcopo, & in Synodo Romana ab *Agathone* Summo Pontifice convocata, ut constat ex ejusdem Agathonis Papæ litteris ad *Constantinum Pogonatum* Imperatorem datis. His Synodis postrata quidem est Monothelitarum Haeresis, quæ tandem ultimo ita confixa est a Synodo sexta Ecumenica, quæ est terra Constantinopolitana, cujus Historiam hic perstringere necesse est.

D. Quandonam coepit Synodus ista Generalis, quot ei adfuerunt Episcopi, & qui illius Præsides?

M. Synodus sexta Generalis, quæ est Constantinopolitana tertia, coepit Constantinopoli die VII. mensis Novembri anni sexcentesimi octogesimi in *Trullo*, ut legitur in prima Actione. Quid autem sit *Trullus*, late explicat *Du-Cangius* in Constantinopoli Christiana lib. 3. paragr. 32. & sequenti. Breviter hic observasse sufficiat, *Trullum* nihil aliud esse, quam Imperialis Palatii Secretarium in altum porrectum & superne fornicateum, idest rotundum & concameratum. In eo itaque ædificio, quod Anastasius Bibliothecarius in Vita Agathonis Papæ Basilicam, & in Vita Leonis II. Palatium appellat, celebrata est Constantinopoli sexta Synodus generalis. De numero Episcoporum, qui huic sanctæ Synodo interfuerunt, non satis inter Scriptores convenit. Alii quippe

Theo-